

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Sítne plures in Deitate Personæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

rem proprie dictam, tanquam primus illius conceptus. Unde in divinis una tantum dicitur esse substantia, seu tres Personae unius substantiae. Hinc S. Thomas I. p. q. 30. a. 1. ad primum sic habet: Nos non consuevimus dicere tres substantias: ne intelligerentur tres essentiae, propter nominis aquivocationem.

S. etiam Augustinus, lib. 5. de Trin. cap. 9. ait: Quia nostra loquendi consuetudo jam obtinuit, ut hoc intelligatur, cum dicimus essentiam, quod intelligimus, cum dicimus substantiam, non audemus dicere, unam essentiam, tres substantias. Haec ille.

DISPUTATIO II.

De numero, & Deitate Divinarum Personarum.

SECTIO PRIMA.

Sintne plures in Deitate Personae.

I. Varii doctorum circa Personarum numerum errores.

VERITAS una, via errandi infinita. Mirum est quot circa Personarum numerum extiterint errores, in quot, inquam, scopulos in immenso hoc pelago varii incaute impigerint, quos operae-premium erit hic referre & retellere, ut inde mylterii hujus veritas clarius illucescat.

II. Iudaei Deum, non ut trinum, sed tantum ut unum colebant.

Mitto vero hic Judaeos, qui Deum passim, non ut in Personis trinum, sed ut unicum tantum colebant; paucissimis autem inter eos pluralitas Personarum innotuit, nec ferè nisi Prophetis, iisque quibus ob vitae sanctimoniam, singularis hac de re è caelo lux est oborta.

III. Praxeas, Noëti, Sabellii, & Hermogenis circa Trinitatem error.

Hic ergo negotium nobis praecipue erit cum haereticis, qui varii variis temporibus emergentes, huic se mysterio opposuerunt. Praxeas ergo, Noëtus, Sabellius, & Hermogenes, à quibus tanquam sectae auctoribus, dicti sunt eorum sequaces Praxeani, Noëtiani, Sabelliani, & Hermogeniani: hi, inquam, Trinitatem Personarum in unam planè confundebant, sicque Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, eandem omnino esse Personam dicitabant: Sabellius verò peculiariter esse tantum tria diversa nomina ejusdem Personae. Praxeas itaque & Sabellius Patrem Omnipotentem dicebant esse Jesum Christum, & pro nobis crucifixum & passum: à quibus proinde Patripassiana haeresis duxit originem.

IV. Montanista etiam aliqui in eodem fuerunt errore.

In hoc etiam errore negantium Trinitatem fuerunt nonnulli Montanista, qui, ut ait S. Hieronymus: Trinitatem in unius persona angustias cogebant. Montanus tamen ipse, licet in aliis erraverit, circa Trinitatem tamen nihil ab Ecclesia Catholica diversum sensisse videtur. Idem tenuisse videtur Paulus Samosatenus Episcopus, Photinus Sirmienfis Episcopus, & alii. Quam haeresim dudum jam sepultam, ab inferis denuo suscitavit Michael quidam Servetus natione Hispanus, eà de causa Genevae anno 1555. instigante Calvino, publice combustus, ut refert Tannerus hic, q. 1. dub. 3.

V. Secundus error, eorum est, qui Trinitatem oppugnant in dicit.

Hi directè Trinitatem impugnant: alii verò idem praestiterunt indirectè, nunc scilicet hujus, nunc illius Personae divinitatem negantes: & in hoc prioribus erant oppositi, quòd Sabellius & alii supra positi, ut vidimus, in divinis confunderent Personas, unicam nimirum statuentes, hi verò dividebant substantias, & ita tres asserabant esse in Trinitate Personas, ut tres pariter ibidem

ponerent essentias.

Praecipuus hac in re fuit Arius, Presbyter Alexandrinus, qui Filium non ejusdem cum Patre substantiae esse dicebat, sed creaturam; & tantumdem asserbat de Spiritu Sancto. Idem de Filio & Spiritu Sancto docebat Eunomius; & de Spiritu Sancto Macedonius Episcopus Constantinopolitanus, quem ajebat, non verum, sed peregrinum, & adscriptitium Deum esse. Pulchrè verò hanc Arianorum haeresim describit S. Augustinus tom. 6. lib. de Heresibus, haeresi 49. Nolunt, inquit, Ariani Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum esse unius ejusdemque substantiae, seu essentiae, sed esse Filium creaturam, Spiritum verò Sanctum creaturam creaturam, hoc est, ab ipso Filio creatum volunt; in eo autem quòd Christum sine anima solam carnem suscepisse arbitrantur, minus noti sunt, sed hoc verum esse, & Epiphanius non tacuit, & ego ex eorum quibusdam scriptis, & colloctionibus certissime comperi. Haec S. Augustinus.

Hanc Arii haeresim hoc nostro saeculo renovavit Valentinus Gentilis Italus, qui cum cam Genevae recantasset, in eandem tamen postea relapsus, eà de causa Bernae capite plexus est. Ab hoc originem duxit nova secta Trinitariorum, qui Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, inter se non esse aequales asserbant, sed Patrem caeteris longè excellentiorem: Unde ab iisdem Pater dicebatur essentiatior, alii duo essentiatii: quæ fusiùs prosequitur Bellarminus tom. 1. contro. 2. libro primo, cap. primo.

De eadem haeresi contra Trinitatem, meritò suspecti sunt nostri temporis Sectarii, qui quamvis expressis verbis hoc non asserant, ea tamen dicunt, quæ indirectè eò tendere videntur, ut Filium in naturà Patri inferiorem esse ostendant. Imò Lutherus hoc directè affirmare videtur, dum & vocem *υποθετοι* rejicit, & hunc versiculum Sancta Trinitas unus Deus miserere nobis, ut Disp. precedente sect. 1. num. 2. vidimus, ex Ecclesiae precibus expunxit.

His ut in aliis plerisque, ita & in hoc facem praetulit Erasmus, qui errorem hunc Arianorum ait non esse haeresim, sed tantum schisma. Deinde verba illa Christi Joan. 10. v. 30. Ego & Pater unum sumus, non de unitate naturae, sed de concordia voluntatis, cum Arianis explicat. Praeterea in praefatione ad libros Hilarii. Audemus, inquit, Spiritum Sanctum DEVM appellare; quod veteres non sunt ausi: & alia hujusmodi, quæ arguunt hominem profanum, quicquid fenderit, parum caute & catholice esse locutum. Plura hujuscemodi Erasmi dicta refert Valentia hic, disp. 2. q. 1. p. 1. §. 9. & alii.

Contra

IX. Datur in Deo Trinitas Personarum.

Contra hos omnes errores veritas Catholica est, in Deo non unam tantum, sed plures dari Personas divinas. Hoc probatur imprimis ex illo Matth. ultimo, v. 19. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* De his etiam dicit S. Joan. ep. 1. cap. 5. v. 7. *Tres sunt, qui testimonium dant in caelo, Pater, & Verbum, & Spiritus Sanctus.* Alia ad hanc veritatem probandam afferentur in sequentibus.

SECTIO SECUNDA.

Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Divinitas ostenditur.

I. Non hic agitur cum Atheis.

NON hic nobis controversia est cum Atheis, hi enim cum existere verum Deum negent, eandem operam Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, veram in se habere divinitatem negabunt. Cum iis ergo solis hic agimus, qui admittunt Scripturam, Judaeis scilicet & haereticis, variisque adductis testimoniis, trium Personarum divinitatem ostendimus.

II. Patris divinitatem nullus, vel Iudaeus, vel haereticus negavit.

Ad Patrem ergo quod attinet, nullus, vel Iudaeus, vel haereticus, cum qui in sacra Scriptura Deus Pater appellatur, negat esse verè & propriè Deum; licet Valentinus ille, de quo sect. precedente, num. 7. cum negaverit esse Personam. Probatur tamen imprimis ex illo Malachiae 2. v. 10. *Nunquid non Pater unus omnium nostrum? nunquid non Deus unus creavit nos?* Item Psalmo 88. v. 26. *Ipse invocabit me, Pater meus es tu, Deus meus, & susceptor salutis meae.* In novo autem testamento, Joan. 8. v. 54. dicit Christus: *Est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus vester est.* Deinde Joan. 20. v. 17. dicit similiter Christus: *Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum.* Praeterea 2. ad Corin. 1. v. 3. ait Apostolus: *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi &c.* Sed quia hac de re, ut dixi nemo dubitat, diutius ejus probationi non insistam.

III. Contra multorum oppugnationes dicitur Filius declaratur.

Quoad secundum itaque: divinitatem scilicet Filii, eam acriter impugnaverunt Judaei, & Ariani, tum antiqui, tum novi. Sed probatur ex illo Genes. 1. v. 26. ubi dicit Deus: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Ubi verbum faciamus, plures à quibus homo faciendus esset indicat. Quare Concilium Sardicense can. 13. *Siquis, inquit, quod scriptum est, faciamus hominem, non Patrem ad Filium dicere, sed ipsum ad seipsum asserit dixisse Deum, anathema sit.* Ibidem etiam, can. 15. definit de Patre & Filio intelligendum esse illud Genes. 19. v. 24. *Igitur Dominus pluit super Sodomam & Gomorram sulphur, & ignem à Domino de caelo.* Quamvis autem hoc Concilium, in omnibus non sit approbatum, hi tamen illius canones nunquam sunt reprobati. S. etiam Hilarius, in libro de Synodis utrumque hunc canonem refert, & approbat. Imò Concilium Nicenum primum verbis illis Genes. 1. *Faciamus hominem,* denotari ait trium Personarum divinitatem. Alia ad hoc probandum afferri solent ex veteri testamento, quae hic brevitate causa omitto.

Ex Veteri Testamento probatur Filius divinitas.

S. Hilarius.

Concilium Nicenum.

Verbis novi Testamenti locus Filius divinitas ostenditur.

In novo autem testamento plurima sunt Scripturae loca, quae Filii divinitatem ostendunt: Illud imprimis Joan. 1. v. 1. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per

ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est &c. Quae verba peculiariter scripsit S. Joannes ad probandam Christi divinitatem, contra aliquos tunc temporis illam negantes. Joannis etiam 20. v. 28. *Respondit Thomas, & dixit ei, Domine meus, & Deus meus.* Ad Romanos 9. v. 5. *Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in saecula.* Ep. 1. Joan. cap. 5. v. 20. *Scimus quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio ejus.* Hic est verus Deus, & vita aeterna. Quod testimonium, ad finem hic à nobis intentum, est efficacissimum: quamvis Erasimus, qui, ut ait Vasquez 1. p. disp. 109. cap. 2. num. 13. omnia fidei nostrae fundamenta clanculum evertere moliebatur, peregrinam & exoticam illius interpretationem ex suo cerebro confinxerit.

Infirmus, & perniciosis Erasmi conatus.

Denique hoc idem probatur Pontificum, Conciliorum, ac Patrum testimoniis, qui uno ore Christi divinitatem contra Arianos testantur, idque ita constanter, & nemine, vel leviter de ea dubitante, ut eos recensere, omnino sit superfluum. Videatur Valentia hic, disp. 2. q. 1. p. 1. §. 11. Vasquez 1. p. disp. 109. Tannerus hic, Disp. 4. q. 1. dub. 3. & alii, qui haec fusissimè prosequuntur.

V. Conciliorum ac Patrum auctoritate probatur Filii divinitas.

Tertia etiam Trinitatis Persona, nempe Spiritus Sanctus, est verus Deus. Haec etiam veritas est fide certa contra Arianos, Eunomianos, & Macedonianos, Spiritus Sancti divinitatem negantes. Probatur primò ex illo 2. Reg. cap. 23. v. 2. ubi dicit David: *Spiritus Domini locutus est per me, & sermo ejus per linguam meam, dixit Deus Israel mihi &c.* Item Actorum 5. v. 3. dicit Divus Petrus: *Anania, cur tentavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto? &c.* & infra: *Non es mentis hominibus, sed Deo.* Plura Scripturae testimonia ad hoc probandum videantur apud Auctores proxime citatos.

VI. Divinitas etiam Spiritus Sancti declaratur.

SECTIO TERTIA.

Solvuntur argumenta haereticorum contra Filium & Spiritus Sancti divinitatem.

OBJICIUNT haeretici primò, Christum se nunquam appellasse Deum. Respondetur Christum se Deum saepius vocasse: ut Joan. 10. v. 30. *Ego, & Pater unum sumus.* Item Joan. 14. v. 1. *Creditis in Deum, & in me credite:* utpote qui sum Deus. Joan. etiam 3: vocat se unigenitum Filium Dei. Praeterea calumniabantur eum Judaei, quòd homo cum esset, se faceret Deum, & aequalem Deo.

I. Christus se Deum saepius appellavit.

Objiciunt secundò Ariani verba illa Joan. 17. v. 3. *Hac est vita aeterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.* Respondetur cum S. Athanasio in Disp. illà cum Ario, S. Nazian. Basilio contra Eunomium, & aliis, Patrem esse verè ac propriè solum verum Deum, id est non esse alium verum Deum præter ipsum, alii enim omnes Dii sunt Dii falsi. Hinc tamen non sequitur Filium non esse verum Deum, sed non esse alium Deum à Patre, at eundem verum Deum cum illo. Unde & S. Joan. ep. 1. cap. 5. tre. v. 20. de Christo dicit: *Hic est verus Deus, & vita aeterna.* Et eodem modo responderi debet, si hic

II. Quo sensu Deus Pater dicatur solus verus Deus.

Filius est verus Deus, sed non alius Deus à Patre.

Scripturae